

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOITIKERTOMUS

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 2021-2024

Jäsen

Jukka Helin
Pekka Simula
vpj Anne Suominen
pj Vesa-Matti Junnila
Eija Kuusisto

Varajäsen

Terhi Salonen
Sari Uoti
Ari Saarenmaa
Tommi Pelkonen
Outi Kortelainen

Tehtävät

Sen lisäksi, mitä muualla kuntalaissa säädetään, on tarkastuslautakunnan tehtävänä:

1. seurata tilintarkastajien tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurata tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi,
2. huolehtia siitä, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa, sekä
3. tehtävä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arviointisuunnitelma ja toteutus

Tarkastuslautakunta on suorittanut arviointityön kuntalain 121§ mukaisesti perustuen arviointisuunnitelmaan. Laki edellyttää, että lautakunta antaa valtuustolle jokaiselta vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitellään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Lautakunta käsiteli vuotta 2021 kahdessatoista kokouksessa, joista neljä pidettiin vuonna 2021 ja kahdeksan vuonna 2022. Kokoukset olivat osittain hybridikokouksia, joissa osa osallistujista oli Teams-yhteydellä. Kunnan palvelutuotantoa arvioitiin lautakuntien ja muiden toimielinten esityslis-toihin sekä pöytäkirjoihin perehtymällä sekä viranhaltijoita kuulemalla. Lautakunta käytti hyväkseen myös tilintarkastajan raportointia.

Tilintarkastajana toimi KPMG Oy Ab, Päivi Rintalan toimiessa vastuullisena tilintarkastajana.

ARVIO VALTUUSTON ASETTAMIEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISESTA

Talous

Kuntalain §110 mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen ja kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Toimintakertomus vuodelta 2021 kuvaa kattavasti ja totuudenmukaisesti kunnan toimintaa.

Talousarvion laatiminen sekä varsinkin noudattaminen korona-aikana on ollut erittäin haastavaa mutta kumpikin on onnistunut ilmeisen hyvin. Tilinpäätöksestä nähdään toimintakatteen olleen 290 000€ talousarviota parempi. Vuoden 2021 tilinpäätös on 2,98 miljoonaa ylijäämäinen.

Kuntahallinto

Toiminnalliset tavoitteet

Kuntajohtamisen ensimmäisenä tavoitteena on ollut jo viime vuonna positiivinen väestökehitys, joka ei valitettavasti onnistunut vielä tänä vuonna 2021, vaan asukasluku laski 76 hengellä. Työttömyysaste vuoden 2021 lopussa oli 6.8 % ja vuoden keskiarvon ollessa 7,48 %. Tavoitteen kannalta luku on suunnilleen sama kuin oli toimintasuunnitelmassa asetettu. Elinkeinoelämän edellytysten tukemisessa ei saavutettu tavoitteita (60 perustettavaa yritystä ja 6 myytyä yritystonttia) toteutuma oli 54/2. Mainittakoon, että vuonna 2020 perustettiin 67 yritystä. Positiivista on se, että yritysten perustaminen on suunnilleen samalla tasolla aiempien vuosien kanssa eikä huomattavaa laskua ole tapahtunut.

Sivistyspalvelut

Poimintaa toiminnallisista tavoitteista

Vuosiviikkotunnit perusopetuksen oppilasta kohti toteutuivat suunnitellusti. Erittäin positiivinen asia on kaikkien perusopetuksen päättötodistuksen ja jatko-opiskelupaikan saaminen. Lukioon siirtyvien tavoite ei saavuttanut puolta, vaan jäi 38,2 %:iin Euran yhteiskoulun oppilaista. Kirjaston aukiolotunnit eivät toteutuneet (20000 h), mikä johtui koronan takia tehdyistä rajoituksista. Rajoitukset vaikuttivat myös liikuntatilojen käyttökertoihin.

Euran kunnan vakauttamisohjelma on sivistyspalvelujen hallinnossa aiheuttanut muutoksia, joiden tarkoituksena on järjestellä uudelleen työtehtäviä olemassa olevan henkilöstön välillä. Organisaatiomuutoksen tavoitteena on resurssien uudelleen jakaminen opetus- ja tukipalvelujen mahdollistamiseksi ja edelleen kehittämiseksi. Tarkastuslautakunnan ajatus: "Käsiä kentälle."

Perusturvapalvelut

Poimintaa toiminnallisista tavoitteista

Lääkäriin pääsyn tavoiteajaksi on vuodelle 2021 asetettu 14 vrk, johon ei päästy, vaan luku on 21 vrk. Luvussa on laskua vuoteen 2020 verrattuna jonkin verran. Lukuun on myös vaikuttanut se, että 9. lääkärinvirka saatiin täytettyä vasta joulukuussa 2021.

Potilastyytyväisyyttä arvioidaan asiakasuskollisuusmittarilla, jolla on pyritty asteikolla 0 – 100 lukuun 60, joka ylittyi vastaanotto toiminnassa luvun ollessa 75.

Suun terveydenhuollon palvelujen kattavuuden tavoitetaso on saavutettu

Positiivista sitovien tavoitteiden saavuttamisen mittaamisessa on lukumääräiset, konkreettisesti mitattavat toteutumat. Esimerkiksi: tavoitteen "Tehostetaan työllistämistoimia" mittariksi on asetettu asiakkuuksia 30 kpl ja aktivointisuunnitelmia 100 kpl. Toteutuma: asiakkuuksia 16 ja aktivointisuunnitelmia/päätöksiä 138. Tarkastuslautakunta kiittää perusturvalautakuntaa selkeistä, numeroihin perustuvista tavoitteiden mittaamisesta.

Positiivisina asioina tarkastuslautakunta nostaa esille digitalisaation hyödyntämisen tehostamisen Covid-19 rokotusajanvarauksissa sekä etävastaanottojen muodossa, varsinkin, kun se on ollut vaihtoehtona perinteiselle lähi- tai puhelinkontaktille. Näin on jäänyt vaihtoehto myös perinteisten menetelmien käyttöön. Uutena tervetulleena vaihtoehtona mielenterveyspalveluissa on otettu käyttöön lyhytterapia, jonka tuloksista ja kustannuksista saadaan myöhemmin tarkempi kuva.

Tekniset palvelut

Toiminnallisten tavoitteiden arviointia

Kunnan strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita on selvitetty varsin ylimalkaisesti. Osa esiintyi jo edellisessä arviointikertomuksessa.

Esim. Kasvuimago, kuntakuva: "Mittari: kuntalaisten palaute" ja toteutuma: "Palautteet koskeneet katujen ja ympäristön hoidon tasoa." Kysymys kuuluu: miten on palautteeseen vastattu? Tarkastuslautakunta toivoo, että kuntalaisten palaute kerätään ja dokumentoidaan siten, että palvelualueen toiminnan kehittymistä voidaan seurata tulevina vuosina.

Konsernihallinto

Euran uima- ja urheiluhalli Oy

Koronavirusepidemia on aiheuttanut eniten päänvaivaa halliyhtiölle. Täyssulku keväällä 2021 aiheutti ymmärrettävästi ison loven sekä toimintaan että talouteen. Uuteen alkuun päästiin vasta vuoden lopulla. Uimahalli on kuitenkin yksi kunnan isoista vetovoimatekijöistä.

Kiinteistö Oy Kauttuanpuisto

Vuokra-asuntojen vuokratuotto on kasvanut verrattuna vuoteen 2020 51 400 €:lla. Sen sijaan kiinteistöhoitokulut kasvoivat 100 000 €:lla. Vuokrasaavatavat ovat laskeneet n. 16000 €:lla

JVP-Eura Oy

Puhdistamo toimi mittausten mukaan myös vuonna 2021 hyvin ja ympäristöluvan raja-arvot alittivat kaikkien kuormitustekijöiden osalta. Yhtiö tavoittelee yhä parempia puhdistustuloksia kehittämällä prosessia.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESIIN NOSTAMAT KEHITTÄMISKOHTEET

Hankinta

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota erityisesti päätösprosesseihin. Tahdomme erityisesti korostaa, että viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden velvollisuus on tehdä päätöksiä, joihin ei sisälly riskejä tulevaisuudessa. Vaikka viranhaltijan tai toimielimen toimivalta riittää jonkin asian aloittamiseen, niin on riskialtista sijoittaa resursseja hankkeeseen, jonka loppuunsaattamiseen ei toimivalta enää riitäkään.

Esimerkkinä palloiluhallin hankinta: Vaikka on valtuuksia ostaa ja maksaa rakennus, mutta ei valtuuksia määrätä sille pystytyspaikkaa eikä budjettia pystytykselle, saati rakennuksen ylläpidolle. Kolmannen sektorin kanssa sovittavat osiot on myös syytä arvioida useamman vuoden päähän. Erityisesti talkooperiaatteella toimivien kumppaneiden kanssa. Löytyykö muutaman vuoden päästä talkoohaluista väkeä, vai jääkö esimerkiksi palloiluhalli kokonaan kunnan hoidettavaksi.

Lautakunta katsoo, että hankkeen aloittamisessa otettiin hallitsematon riski.

Sisäinen laskutus

Sisäisen laskutuksen ongelmiin kiinnitimme myös huomiota. Vaikka puhutaan rahan siirtämisestä taskusta toiseen, niin kustannusten seuraamisen vuoksi on erittäin tärkeää, että tiedetään missä kustannus syntyy ja miksi. "Tasku-vertausta" käyttäen: mikäli povitaskussa olisi reikä, niin sen huomaisi paremmin, jos tietäisi paljonko missäkin taskussa rahaa kuuluisi olla eikä pelkästään kokonaissummaa.

Ostolaskujen avaaminen julkiseksi dataksi

Dataa avaamalla voidaan lisätä kunnan avoimuutta ja vahvistaa siten demokratiaa. Avaamisen tavoitteet voivat olla kirjattuna myös kunnan strategiaan. Dataa avaamalla voidaan tukea myös kunnan elinkeinoelämää avaamalla yrityksiä kiinnostavaa tietoa. Esimerkiksi kunnan ostolaskudatan avaamisella voidaan pyrkiä vahvistamaan organisaation talouskuria ja toisaalta avoimesti kertoa kunnan rahojen käytöstä eli siitä, miltä yrityksiltä kunta ostaa tuotteita ja palveluita. Yrityksiä tämä data kiinnostaa esimerkiksi palveluiden kilpailutustilanteessa tai tuotteiden ja palveluiden markkinoinnin kautta. Datan avaaminen voi olla myös keino lisätä sen hyödyntämistä omassa organisaatiossa sen ollessa helpommin saavutettavissa oman organisaation käyttötarpeisiin.

Perusturva/Viljavainio

Palvelukoti Viljavainio on päätetty muuttaa tehostetun palveluasumisen yksiköstä palveluasumisen yksiköksi. Tarkastuslautakunta ei löytänyt perusturvalautakunnan pöytäkirjoista asiaa koskevia päätöksiä tutkittuaan vuosien 2020 ja 2021 pöytäkirjat. Ainakaan niiltä osin kuin suunnitelmat ovat muuttuneet vuosien 2021 ja 2022 aikana.

Tarkastuslautakunta pyysi perusturvalta esittelyä loppuvuonna 2021. Tässä Viljavainion kehittäminen esitettiin vain palvelutason muutoksena. Keväällä 2022 pyydettiin uusi esittely epätietoisuuden hälventämiseksi. Uudessa suunnitelmassa asukaspaikkoja oli vähennetty 10 paikalla ja samalla rakennuksen käyttötarkoituksen kerrottiin muuttuvan 10 huoneen osalta kotihoidon toimistotiloiksi. Suunnitelmat ovat muuttuneet ainakin asiakasmäärän ja tilankäytön suhteen merkittävästi ilmeisesti viranhaltijapäätöksillä. Tarkastuslautakunnan mielestä merkittävät suunnitelmamuutokset tulee hyväksyttäväksi lautakunnassa. 10:n tehostetun palveluasumispaikan vähentämiseen, rakennuksen käyttötarkoituksen muutokseen, sekä siihen liittyviin kustannuksiin liittyvät päätökset pitää tehdä valtuutuksien rajoissa ja päätöksentekoprosessin mukaisesti. Tarkastuslautakunta seuraa suunnitelman etenemistä.

Sivistystoimi

Sivistyspalveluiden vastuualueella oleva organisaatiomuutos edennyt kiitettävästi. Tavoitteiden mittarit on asetettu ja niiden saavuttaminen on selkeästi kertomuksessa ilmaistu.

Kiinteistöt

Kunnan omistamien vajaakäyttöisten tai tarpeettomien kiinteistöjen myyntiä on tehty vuonna 2021 jonkin verran. Pidämme tätä hyvänä asiana ja kannustamme hallitusta sekä viranhaltijoita jatkamaan tätä työtä. Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota siihen, että rakennusten tasearvo on usein merkittävästi korkeampi kuin myyntihinta.

Kyseessä on pelkästään kirjanpidollinen seikka, mutta toivoisimme pöytäkirjaan kirjattavan päätöstä tehtäessä tämän olleen tiedossa, ja sen näkyvän miinuksena tilinpäätöksessä. Olisi myös tärkeää, että taseessa kiinteistöt arvioidaan käypään arvoon.

Yhteenveto

Tarkastuslautakunta ei tässä kertomuksessa katsonut aiheelliseksi enempää referoida tilinpäätöslukuja, vaan keskittyä enemmän tavoitteisiin ja niiden saavuttamisen arviointiin.

Strategia on organisaation suunnitelma, jolla aiotaan päästä haluttuun päämäärään ja joka sisältää **konkreettisia** tekoja. Euran kunnan strategian pohjana on valtuuston hyväksymät arvot: vastuullisuus, reiluus ja rohkeus. Päämäärä, johon arvoilla pyritään, on yhdessä ja yhteistyössä uudistuva kunta. Strategiset arvot toteutetaan erilaisin **taktiikoin**, joiden täytyisi olla **konkreettisesti todennettavissa**. Kiihtävästi tunnuslukuja onkin käytetty arvioinnissa. Parannettavaa on kuitenkin vielä.

Kulunut vuosi 2021 on ollut edellisen vuoden tapaan hyvin haasteellinen pandemian takia. Sote-uudistus tulee aiheuttamaan päänvaivaa kuntahallinnolle ja luottamushenkilöille yltä kyllin. Edelleen on hyvä pitää mielessä kuntastrategian periaatteet ja pyrkiä jatkamaan kehitystä vetovoimaiseksi asuinalueeksi. Työntekijöiden hyvinvointi on ensiarvoisen tärkeä motivaatiotekijä. Alkuvuonna 2022 järjestetty kyselytutkimus osoittaa, ettei kaikki ole aivan hyvin, vaikka vastaajien määrä jäikin vähäiseksi työntekijöiden määrään nähden.

Summa summarum: Eurassa on hyvä asua ja tehdä työtä. Esitämme vastuuvapauden myöntämistä Euran kunnan taloutta hoitaneille toimielimille ja viranhaltijoille.

Eurassa 31.5.2022

Vesa-Matti Junnila

Anne Suominen

Eija Kuusisto

Jukka Helin

Pekka Simula